

Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

УДК 336.76:347.724

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.16989947>

Цифровізація загальних зборів акціонерів як чинник трансформації фондового ринку України

П'янов Сергій Валерійович

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна,
<https://orcid.org/0009-0006-6461-648X>

Прийнято: 15.08.2025 | Опубліковано: 28.08.2025

Анотація. У сучасних умовах трансформації корпоративного управління в Україні особливого значення набуває аналіз практики дистанційного проведення загальних зборів акціонерів. З огляду на цифровізацію фондового ринку та нормативні зміни, ця форма проведення загальних зборів акціонерів стала звичним інструментом для акціонерних товариств. Водночас спостерігається виразна перевага письмового опитування над електронними загальними зборами, що потребує окремого наукового осмислення.

Метою статті є дослідження чинників, що впливають на вибір формату дистанційного проведення загальних зборів акціонерів в Україні. Автор аналізує чинне законодавство, а також підзаконні акти Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Окрема увага приділена змісту нової редакції Закону України «Про акціонерні товариства», яка значно вплинула на правове регулювання процедур дистанційного голосування.

У статті застосовано метод системного аналізу, порівняльно-правовий та формально-логічний методи. Також використано елементи емпіричного підходу

шляхом узагальнення типових сценаріїв організації зборів акціонерних товариств у дистанційній формі.

Результати дослідження свідчать, що попри наявність формально врегульованої процедури електронних зборів, переважна більшість українських акціонерних товариств надає перевагу письмовому опитуванню. Це зумовлено кількома чинниками: нижчою вартістю проведення, простішими технічними вимогами до організації процесу, а також мінімізацією організаційних ризиків. Водночас така практика має як переваги, так і суттєві обмеження щодо прозорості, повноти реалізації акціонерних прав та можливості обговорення порядку денного.

У висновках зазначено, що хоча чинне законодавство вже дозволяє проведення електронних загальних зборів, реальне поширення цієї форми стримується через брак мотивації, складність у реалізації технічних інструментів та звичку до традиційних процедур. Автор наголошує на потребі подальшого розвитку нормативного регулювання, зокрема в частині встановлення зрозумілих критеріїв до технічної надійності та безпеки цифрових інструментів, що використовуються для голосування, а також забезпечення рівного доступу акціонерів до таких рішень.

Ключові слова: фондовий ринок України, цифровізація, загальні збори акціонерів, дистанційне корпоративне управління, електронні збори, дистанційне голосування шляхом опитування, акціонерні товариства, корпоративне право.

**Digitalization of general shareholders' meetings as a factor in the
transformation of the Ukrainian stock market**

Pianov Sergii Valeriiovych

PhD student of the third (educational and scientific) level of higher education

State Biotechnology University, Kharkiv, Ukraine,

<https://orcid.org/0009-0006-6461-648X>

Abstract. In the current context of corporate governance transformation in Ukraine, the analysis of practices related to the remote holding of general shareholders' meetings is of particular importance. Given the digitalization of the capital market and regulatory changes, this format of general meetings has become a common tool for joint stock companies. At the same time, there is a clear prevalence of written polling over electronic general meetings, which requires separate scholarly reflection.

The purpose of this article is to explore the factors influencing the choice of remote format for holding general shareholders' meetings in Ukraine. The author analyzes current legislation, as well as the by-laws of the National Securities and Stock Market Commission. Special attention is paid to the content of the new edition of the Law of Ukraine “On Joint Stock Companies,” which has significantly affected the legal regulation of remote voting procedures.

The article applies the method of systems analysis, comparative legal method, and formal-logical method. Elements of the empirical approach are also used, through the generalization of typical scenarios for organizing general meetings of joint stock companies in remote format.

The research results indicate that despite the existence of a formally regulated procedure for electronic meetings, the vast majority of Ukrainian joint stock companies prefer written polling. This is due to several factors: lower costs, simpler technical requirements for organizing the process, and the minimization of organizational risks. At the same time, this practice has both advantages and significant limitations

regarding transparency, the full exercise of shareholders' rights, and the possibility of discussing the agenda.

The conclusions highlight that although current legislation already permits the holding of electronic general meetings, the actual spread of this format is hindered by a lack of motivation, the complexity of implementing technical tools, and the persistence of traditional procedures. The author emphasizes the need for further development of regulatory frameworks, particularly in establishing clear criteria for the technical reliability and security of digital tools used for voting, as well as ensuring equal access for shareholders to such solutions.

Keywords: Ukrainian stock market, digitalization, general shareholders' meetings, remote corporate governance, electronic meetings, remote voting by means of polling, joint stock companies, corporate law.

Постановка проблеми. Формат загальних зборів акціонерів в Україні давно потребує переосмислення. Законодавство оновлюється, технології стають доступнішими, але практика залишається консервативною. Переважна більшість зборів досі проводиться у формі письмового опитування. Це зручно, звично, але малоефективно для реальної дискусії між акціонерами. Особливо тоді, коли йдеться про стратегічні рішення. Пандемія COVID-19 і подальші події, зокрема війна, показали: відкласти цифрову трансформацію більше не можна. Бізнес мусить адаптуватися. І дистанційні збори - частина цієї адаптації. Але попри наявність правових механізмів, електронна форма не стала домінуючою. Чому? Це ключове питання, яке вимагає окремого дослідження.

Ситуація ускладнюється тим, що в Україні цифрові платформи для зборів тільки починають розвиватися. Є брак єдиного підходу. Акціонери не завжди розуміють, як саме працює механізм електронних зборів. А компанії часто бояться технічних збоїв та юридичних ризиків. Все це створює бар'єри для поширення нових форм управління.

Водночас цифровізація зборів - це не просто технічна новація. Це глибша трансформація стосунків між акціонером та товариством. Це нові інструменти для участі, нові підходи до прозорості, нові вимоги до довіри. Інакше кажучи, питання зборів - це не лише корпоративна справа. Це частина загального процесу електронізації держави та економіки.

Проблема потребує міждисциплінарного аналізу. Тут переплітаються норми права, практики корпоративного управління, технологічні виклики й навіть психологія. Саме тому необхідно комплексно дослідити, які кроки можуть сприяти переходу до електронної моделі, які бар'єри ще залишаються і як їх долати. Це питання не є суто теоретичним. Від нього залежить ефективність фондового ринку, захист прав акціонерів та якість управлінських рішень у компаніях. Отже, проблема є актуальною не лише в науковому, а й у практичному сенсі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика цифрової трансформації загальних зборів акціонерів активно досліджується в сучасній науковій літературі, особливо в контексті загального реформування фондового ринку України. Ряд праць висвітлюють як теоретичні аспекти цифровізації, так і практичні виклики, пов'язані з її впровадженням. У роботі Андрусів У., Черчата А., Орловська Ю. цифровізація розглядається як ключовий напрям трансформації фондового ринку в умовах європейської інтеграції. Автори звертають увагу на те, що без оновлення інфраструктури корпоративного управління, включаючи процедуру загальних зборів, реальний прорив у цій сфері неможливий [6]. Детальний правовий аналіз змін у корпоративному управлінні подає Борцевич П. Він обґрунтовує, що сучасні тенденції вимагають адаптації не лише корпоративного законодавства, а й підходів до реалізації прав акціонерів у цифровому середовищі [7]. У свою чергу, Жорнокуй В. акцентує увагу на особливостях функціонування акціонерних товариств відповідно до оновленого закону «Про акціонерні товариства», де окрема увага приділяється формам проведення зборів [8].

Питання цифрової компетентності учасників ринку та загальної зрілості цифрового середовища розкрито в роботі Зеркіної О. та Євстаф'єва С. Вони наголошують, що діджиталізація не повинна зводитися лише до технічного боку, а має враховувати й соціальні, правові та освітні аспекти [9]. Цифрова трансформація корпоративного управління, у тому числі зборів акціонерів, є предметом дослідження Зінюк М., Дєєвої Н. та співавторів. Автори підкреслюють необхідність створення прозорої цифрової екосистеми, в якій електронні інструменти мають стати нормою, а не винятком [10].

Аспекти правового регулювання дистанційного проведення загальних зборів акціонерів аналізуються у праці Зозуляк О. Дослідниця вказує на існуючі прогалини у нормативній базі та на потребу в удосконаленні механізмів електронного голосування [11]. Цю позицію підтримує також Ломакіна О., яка розглядає останні новели корпоративного законодавства, що мають потенціал для активізації цифрових форм управління [12]. Практичний досвід впровадження нових інституцій, зокрема запровадження посади корпоративного секретаря, досліджено Жорнокуй В. та П'яновим С. Це також стосується теми, оскільки належна організація зборів, включаючи електронні, значною мірою залежить від ефективності корпоративної структури [13]. Питання правового забезпечення проведення зборів в умовах воєнного стану порушено у дослідженні Кириченко Ю. та П'янова С. Автори аналізують виняткові механізми, які були введені для забезпечення неперервності корпоративного управління в надзвичайних умовах [14]. Сіщук Л. у своїй публікації також зосереджується на адаптації управління підприємствами в умовах кризи. Висновки автора про потребу в гнучкості та технологічній готовності доповнюють загальну картину проблеми [15].

Окремий блок публікацій присвячено розвитку фінансового ринку в ширшому контексті, що охоплює і цифровізацію корпоративних процесів. Це, зокрема, праці Стеценка Б. і співавторів. [16], Тімошенко Н. [17], Третьякової О. і співавторів [18]. У цих роботах акцент робиться на стратегічних напрямках

розвитку, в яких цифрові збори акціонерів розглядаються як індикатор рівня розвитку корпоративної культури.

Також слід відзначити дослідження Щербини С. та Щоки С., які торкаються аспектів корпоративних прав і механізмів їх захисту. Ці дослідження є важливими для розуміння того, чому електронна участь у загальних зборах потребує гарантій з боку держави і самих компаній [19; 20].

Отже, сучасна наукова думка вже охопила основні аспекти проблеми. Але водночас аналіз показує, що відсутня єдина узагальнююча концепція, яка б поєднувала правові, технологічні та поведінкові чинники у розвитку цифрових зборів акціонерів. Саме цей комплексний підхід і є потребою сьогодення.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Окреслюючи коло загальних питань цифровізації загальних зборів акціонерів, важливо зауважити: попри наявність окремих досліджень, чимало аспектів залишаються поза фокусом наукового аналізу. Переважна частина праць зосереджена або на загальній цифровій трансформації корпоративного управління, або на питаннях електронної ідентифікації. Менше уваги приділено практичним причинам, чому саме письмове опитування стало домінуючим у корпоративній практиці України. Це не лише технічне питання, а й комплексний індикатор недовіри, недостатньої інфраструктури або нерегульованості деяких правових деталей.

Окремої уваги потребує й тема участі міноритарних акціонерів у цифрових форматах. Вплив цифрових інструментів на їх здатність реалізовувати корпоративні права досліджено фрагментарно. Ще менш дослідженим є питання: як саме цифрові механізми змінюють динаміку голосування, баланс сил та фактичну участь акціонерів у загальних зборах. Наразі немає ґрунтовного аналізу впливу обраного формату (електронні збори чи письмове опитування) на якість корпоративного діалогу та прозорість прийняття рішень.

Також відчувається нестача міждисциплінарного погляду. Цифровізація загальних зборів - це не лише правове або технічне питання. Воно також

торкається сфер соціальної психології, довіри до процедур, сприйняття безпеки онлайн-інструментів. Однак таких підходів у вітчизняній літературі майже немає. Це створює ризик спрощеного бачення проблеми.

Таким чином, незважаючи на загальну увагу до цифровізації корпоративного управління, частина питань залишається нерозкритою. Саме тому виникає потреба у більш глибокому аналізі - з урахуванням реалій українського фондового ринку, змін у правовому полі та практики акціонерних товариств у сучасних умовах.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою цієї статті є з'ясування причин, чому на практиці переважає саме дистанційне письмове опитування акціонерів, тоді як електронні загальні збори - радше виняток. Це питання не є суто процедурним. Воно зачіпає глибші проблеми організації корпоративного управління в Україні в умовах цифрового переходу.

Завданням дослідження є не лише порівняти два формати - письмове опитування та електронні збори. Важливо також встановити, які бар'єри стримують ширше впровадження саме електронних форм. Це можуть бути як технічні чинники, так і інституційна інерція, брак довіри, слабка правозастосовна практика. Окремий акцент буде зроблено на аналізі правових умов та змін у регулюванні, що стосуються цифрового формату загальних зборів.

Таким чином, стаття має на меті дати відповідь на питання: які саме чинники формують перевагу однієї дистанційної форми над іншою? І що потрібно змінити, щоб електронні загальні збори стали реальним інструментом залучення акціонерів до управління, а не залишались декларативною альтернативою.

Виклад основного матеріалу дослідження. Цифровізація фінансових ринків, зокрема фондового, є не лише інструментом технологічного прогресу, а й каталізатором змін у структурах корпоративного управління, взаємодії між учасниками ринку та методах прийняття управлінських рішень. Цифрова трансформація вже не розглядається як необов'язковий додаток - це вимога часу,

що визначає нові правила гри на фінансових ринках. Це особливо стосується фондового ринку, який, будучи чутливим до інституційних змін, змушений адаптуватися до сучасних реалій. Це передбачає не лише впровадження нових технологічних рішень, а й зміну філософії управління – від ієрархічних моделей до мережевих, від фізичної присутності до інтерактивної участі [6].

Український фондовий ринок є відносно молодим. Його розвиток відбувався в умовах нестабільності, що створювало постійну залежність від політичної кон'юнктури. Однак саме ця гнучкість стала й перевагою - у кризові часи здатність до адаптації є вирішальною. Учасники фондового ринку швидко почали впроваджувати дистанційні інструменти, які раніше вважалися другорядними [14]. Пандемія COVID-19 фактично стала каталізатором інституційної еволюції фондового ринку України [7]. Цифровізація фондового ринку в нашій країні - це не просто питання технологічної модернізації. Вона передбачає глибоку трансформацію управлінських підходів, а також формування нового типу правової та корпоративної культури. У цьому сенсі це є і викликом, і можливістю водночас.

Управління акціонерним товариством неможливе без систематичної участі акціонерів у прийнятті ключових рішень. У цьому процесі загальні збори залишаються основним інструментом реалізації прав акціонерів. Вони забезпечують легітимність управлінських дій та баланс інтересів між мажоритарними та міноритарними акціонерами. Водночас традиційний формат таких зборів давно перестав відповідати вимогам часу. Сучасні реалії - глобалізація, мобільність капіталу, воєнний стан, пандемічні обмеження - змусили акціонерні товариства шукати більш гнучкі, технологічно адаптовані рішення. У цьому контексті цифровізація почала виконувати не лише технічну, а й стратегічну функцію. Вона стала необхідною умовою для підтримки життєздатності моделі корпоративного управління в умовах невизначеності [6; 14].

Електронний формат загальних зборів є однією з ключових інновацій, що відкриває нові горизонти для розвитку корпоративної демократії. Його впровадження - це не просто перехід до онлайн-формату, а зміна самої логіки взаємодії між компанією та її акціонерами. Завдяки цифровим платформам навіть міноритарні акціонери, які раніше не брали активної участі в прийнятті рішень, тепер можуть приєднуватися до зборів, голосувати та висловлювати свою позицію [10].

Електронні механізми голосування та дистанційні опитування значно знижують транзакційні витрати. Немає потреби орендувати приміщення, організовувати фізичну присутність реєстратора або витратити кошти на ділові поїздки. Водночас вони дозволяють швидко обмінюватися документами, оперативно реєструвати учасників та здійснювати технічний облік рішень. Це підвищує як ефективність, так і прозорість процедури [7]. Важливо також підкреслити роль електронних зборів у розширенні можливостей реалізації прав акціонерів. У традиційній моделі багато дрібних інвесторів часто не користувалися своїми правами з таких причин, як географічна відстань, складні процедури реєстрації та обмежений доступ до документів. Електронний формат усуває ці бар'єри, дозволяючи брати участь у зборах незалежно від місця проведення. Це робить корпоративне управління більш інклюзивним та сучасним [10; 20]. Однак електронний формат – це не просто спрощення процедур. Він також підвищує вимоги до безпеки, автентичності голосування та точного обліку результатів. Саме тому впровадження цифрових рішень супроводжується створенням нової інфраструктури - кваліфікованих електронних підписів, реєстрів та безпечних каналів зв'язку. Це не лише технологічний виклик, а й правовий.

Запровадження електронних загальних зборів акціонерів в Україні не стало спонтанним рішенням. Це - результат поступової трансформації корпоративного законодавства, а також відповідь на зовнішні виклики - пандемію, війну, цифрову модернізацію економіки. Перш за все, слід звернутися до основного

нормативного акта - Закону України «Про акціонерні товариства» в редакції від 27 липня 2022 року. Він закріплює можливість проведення загальних зборів у дистанційній та електронній формах, а також визначає, що порядок таких зборів має регламентуватись окремим рішенням регулятора [1]. Це означає, що сам Закон закладає лише рамку, а деталізація покладена на підзаконні акти. Одним із таких актів стало Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 2 червня 2023 року № 595. Документ затверджує Порядок скликання та проведення електронних загальних зборів акціонерного товариства. Саме він створює перший в Україні нормативно вивіреним алгоритм дій для проведення зборів у повністю цифровому форматі [4].

Що ж тоді відрізняє цю процедуру від попередніх норм, які регулювали, наприклад, дистанційні збори? Раніше збори могли проводитися шляхом письмового опитування, тобто без одночасної участі акціонерів у режимі реального часу [3]. Електронні ж збори, відповідно до нових вимог, передбачають інтерактивність. Акціонерне товариство має забезпечити можливість прямого спілкування, голосування через спеціалізовані платформи та перевірки особистості учасників. Однією з обов'язкових умов проведення таких зборів є використання кваліфікованого електронного підпису. Крім того, потрібна участь Центрального депозитарію цінних паперів, оскільки він виступає посередником між акціонерним товариством та акціонерами в процесі автентифікації та реєстрації голосів. Таким чином, встановлюється ланцюг довіри, що підсилює легітимність прийнятих рішень.

Ці норми не є декоративними. Їх поява стала результатом практичних викликів, з якими зіткнулися підприємства в умовах воєнного стану. Адже обмеження на пересування, проблеми безпеки, знищена інфраструктура - усе це унеможливило фізичне зібрання акціонерів. Саме тому НКЦПФР ще у 2023 році ухвалила спеціальне рішення № 154, яке дозволило гнучкі підходи до зборів на період війни [2]. А вже через кілька місяців з'явився і повноцінний порядок електронних зборів, який є універсальним, тобто не обмежується лише воєнним

часом [4]. Таким чином, на законодавчому рівні Україна вже створила базові умови для розвитку електронної форми загальних зборів. Але нормативна база - це лише стартова точка. Реальне запровадження залежить від готовності самих компаній, IT-підтримки, а також довіри акціонерів до нових процедур. Без останнього - навіть найкращий закон залишиться формальністю.

20 березня 2024 року в Україні вперше були проведені загальні збори акціонерів у повністю електронному форматі. Цей історичний захід відбувся в одній із компаній групи МХП за підтримки Центрального депозитарію та в межах авторизованої електронної системи, затвердженої Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку [5]. Особливістю електронного формату стало те, що акціонери мали змогу брати участь у зборах у режимі реального часу через спеціально розроблену систему «Велетень». Ця система забезпечує авторизацію учасників, електронне голосування та автоматичне формування протоколу зборів протягом одного дня. Голова НКЦПФР Руслан Магомедов зазначив, що впровадження електронних зборів є важливим кроком у розвитку корпоративного управління та зміцненні довіри акціонерів. Він також підкреслив, що цей механізм зрозумілий іноземним інвесторам, що може зробити українську економіку привабливішою для залучення коштів [5].

Незважаючи на значення першого досвіду проведення повністю електронних загальних зборів акціонерів в Україні, цей формат все ще залишається радше винятком, ніж нормою. Значна кількість акціонерних товариств продовжує надавати перевагу дистанційному голосуванню шляхом письмового опитування, а не синхронній участі в онлайн-форматі. Письмове опитування сприймається як найзручніший та найконтрольованіший метод прийняття корпоративних рішень. Воно дозволяє компаніям уникнути організаційної плутанини, зменшити витрати на технічну інфраструктуру та мінімізувати ризик недійсних рішень через процедурні порушення.

Крім того, важливо зазначити, що багато українських акціонерних товариств мають високу концентрацію акціонерного капіталу. Коли значна

частина акцій належить кільком ключовим власникам, загальні збори часто набувають суто формального характеру. У цьому контексті письмове опитування не лише спрощує процес, але й зменшує ризики публічних конфліктів або небажаного розголошення корпоративних рішень.

Ще одним суттєвим фактором є недостатній рівень цифрової підготовленості. Впровадження повноцінних електронних загальних зборів з електронним голосуванням вимагає інвестицій у відповідні платформи, технічне налаштування та навчання учасників. Не всі емітенти готові до цього, особливо малі та середні компанії, для яких додаткові витрати можуть бути критичними. Також слід враховувати певну інерцію в мисленні корпоративних секретарів. Письмове опитування добре відоме, перевірене на практиці та зрозуміле регулятору. Нові технології, з іншого боку, викликають занепокоєння: що, якщо система неправильно підрахує голоси? Як можна довести легітимність результатів? Ці питання залишаються значною мірою без відповіді в практиці більшості українських акціонерних товариств.

Таким чином, домінування письмового опитування є не лише результатом зовнішніх обставин, а й відображенням внутрішньої логіки розвитку українського корпоративного середовища. Воно стало компромісом між бажаним рівнем цифровізації та фактичним станом інституційної, технічної та організаційної готовності до змін.

У короткостроковій перспективі масовий перехід до електронного голосування малоімовірний. Однак це не означає, що такий перехід взагалі не відбудеться. Навпаки, все вказує на те, що з часом ця форма стане стандартом - не через адміністративний примус, а через еволюцію корпоративної поведінки. Для цього потрібні послідовні зусилля як регулятора, так і самих учасників фондового ринку.

Незважаючи на поступову цифровізацію корпоративного управління, в Україні ще не створено стабільної інфраструктури для повноцінного функціонування електронних загальних зборів. Існуюча правова база дозволяє

проводити такі збори, але цього недостатньо. На практиці компанії часто обирають письмове опитування, уникаючи складніших електронних механізмів. Щоб змінити цю ситуацію, необхідні комплексні заходи як на державному, так і на корпоративному рівнях.

Перш за все, потрібна чіткіша та детальніша нормативно-правова база. Законодавство повинно не просто дозволяти електронні збори, а й забезпечувати чіткий та зручний алгоритм впровадження. Конкретні визначення технічних вимог, методи ідентифікації учасників та процедури голосування повинні бути закріплені у підзаконних актах або регуляторних рекомендаціях. Правова невизначеність та ризики непослідовного застосування знижують довіру до нових форматів та спонукають компанії обирати простіші рішення.

По-друге, технологічна підтримка є надзвичайно важливою. Електронні загальні збори неможливо ефективно проводити без надійних платформ та сервісів, що відповідають вимогам інформаційної безпеки. Потрібні програмні рішення з відкритими протоколами, інтегровані з державними реєстрами, такими як Єдиний державний реєстр та Дія. У цьому контексті створення єдиної державної (або сертифікованої) платформи для дистанційного голосування видається розумним кроком. Це не тільки спростить процес, але й підвищить довіру до результатів зборів акціонерів.

Третій важливий аспект – підвищення обізнаності. Багато керівників та акціонерів просто не знайомі з можливостями цифрових інструментів. Вони не розуміють, як працює електронне голосування, як забезпечується ідентифікація, що означає “протокол у цифровій формі”. За цих обставин вкрай важливо проводити навчання, готувати пояснювальні матеріали та залучати експертів. Це нешвидкий процес, але без нього цифровізація залишиться формальністю.

Також важливо згадати роль НКЦПФР як регулятора. Комісія може виступати рушійною силою змін. Зокрема, вона може видавати рекомендації щодо технічної організації загальних зборів, забезпечувати їх прозорість та захищати права міноритарних акціонерів. Крім того, варто розглянути стимули

для компаній до впровадження цифрових форматів. Це може включати пільгові умови звітності, методологічну підтримку, а в деяких випадках - навіть обов'язкові вимоги для публічних компаній.

Нарешті, слід звернути увагу на психологічний аспект. Частково опір новим форматам пов'язаний не з браком технологій, а зі сформованими звичками. Для багатьох керівників дистанційне голосування за допомогою опитувань здається більш звичним та контрольованим. Цю інерцію можна подолати лише тоді, коли цифрові формати доведуть свою ефективність, безпеку та зручність.

Розвиток цифрових форматів для загальних зборів вимагає системного підходу. Йдеться не лише про зміну процедури, а про трансформацію культури корпоративної взаємодії. Тільки за цих умов електронне голосування може стати не винятком, а стандартом на українському фондовому ринку.

Висновки. Цифрова трансформація загальних зборів акціонерів в Україні вже перейшла від теорії до практики. Вона більше не сприймається як тимчасова відповідь на виклики війни чи пандемії. Це системні зміни, які поступово формують новий формат корпоративного управління. Електронний формат зборів вже довів свою життєздатність. Однак він все ще залишається скоріше винятком, ніж правилом. Причини є як технічними, так і ментальними. Незважаючи на створення правової бази, повсюдний перехід до електронних зборів уповільнюється. Це пов'язано з відсутністю готової інфраструктури, недостатньою довірою до цифрових механізмів та відсутністю належних інформаційно-роз'яснювальних зусиль. Учасники ринку часто обирають звичні інструменти - письмове опитування. Це просто, зрозуміло та перевірено часом. Але з розвитком цифрових сервісів ця модель поступово втрачає свою актуальність.

Наступним кроком є створення комплексної цифрової екосистеми для корпоративної взаємодії. Це виходить за рамки онлайн-зборів. Це передбачає ширший перехід до цифрових стандартів у комунікації між компаніями та їхніми

акціонерами. Це включає електронну реєстрацію, безпаперовий документообіг, інтеграцію з державними системами та автоматизовану звітність. У найближчі роки ключовим завданням стане поширення передового досвіду. Українським компаніям потрібні не лише нормативні акти, а й реальні приклади. Тому регулятору вкрай важливо підтримувати пілотні ініціативи, розробляти модельні рамки для електронних зборів та залучати до цього процесу як великі, так і малі акціонерні товариства.

Держава має відігравати ключову роль - вона може стати каталізатором змін. Якщо буде створено безпечну та доступну державну платформу, це усуне багато сумнівів. Також важливо надати компаніям інструменти для незалежної перевірки дотримання вимог законодавства. Це може включати відкриті аудити платформ, інтеграцію з цифровими підписами та навчальні курси.

Цифровізація загальних зборів - це не просто новий інструмент. Це одночасно виклик і можливість. Український ринок капіталу має шанс стати прикладом того, як сучасні практики корпоративного управління можуть бути впроваджені навіть у складних умовах. Але для цього потрібно більше, ніж просто правова база. Це вимагає довіри. Це вимагає технічної готовності. І це вимагає політичної волі. У довгостроковій перспективі електронні загальні збори мають усі шанси стати стандартом - не через примус, а завдяки своїм очевидним перевагам. Але це станеться лише за умови, що держава, ринок і бізнес розмовлятимуть однією мовою. І ця мова - цифрова.

Список використаних джерел

1. Про акціонерні товариства: Закон України № 2465-IX від 27 липня 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n380>
2. Щодо визначення особливостей проведення загальних зборів акціонерних товариств та загальних зборів учасників корпоративних інвестиційних фондів на період дії воєнного стану: Рішення Національної комісії з цінних

- паперів та фондового ринку від 16 лютого 2023 р. № 154. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0154863-23#Text>
3. Про затвердження Порядку скликання та проведення дистанційних загальних зборів акціонерного товариства: Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 06.03.2023 р. № 236. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0236863-23#Text>
 4. Про затвердження Порядку скликання та проведення електронних загальних зборів акціонерного товариства: Рішення НКЦПФР від 02.06.2023 р. № 595. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0595863-23#Text>
 5. Центральний депозитарій цінних паперів. Революція корпоративного управління в Україні: проведено перші електронні збори акціонерів. URL: <https://www.csd.ua/revolyucziya-korporatyvnogo-upravlinnya-v-ukrayini-provedeno-pershi-elektronni-zbory-akczioneriv/>
 6. Андрусів, У., Черчата, А., Орловська, Ю. Трансформація фондового ринку України в умовах цифровізації та європейської інтеграції: сучасні виклики та перспективи розвитку. *Економічний простір*. 2024. (196). С. 237–243. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.196.237-243>
 7. Борцевич, П. Правова трансформація корпоративного управління в акціонерних товариствах. *Аналітичне-порівняльне правознавство*. 2023. № 5. С. 262–266. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.05.46>
 8. Жорнокуй, В. Окремі питання функціонування акціонерних товариств за новим Законом України «Про акціонерні товариства». *Актуальні питання фінансової безпеки: зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Вінниця, 27 берез. 2023 р.). Вінниця: ХНУВС, 2023. С. 125–129
 9. Зеркіна, О., Євстаф'єв, С. Діджиталізація підприємництва в Україні: поняття та значення. *Економіка та суспільство*. 2024. № 63. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-52>

10. Зінюк, М., Деєва, Н., Богатирьова, К., Мельниченко, С., Файвішенко, Д., Шевчун, М. Цифрова трансформація корпоративного управління. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2022. 5(46). С. 300–310. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.5.46.2022.3807>
11. Зозуляк, О. Дистанційне проведення загальних зборів акціонерів: сучасний стан та тенденції удосконалення правового регулювання. *Законодавство про акціонерні товариства: новації та перспективи: Збірник наукових праць за матеріалами XVIII Міжнародної науково-практичної конференції (23 жовтня 2020 р., м. Івано-Франківськ) / НДІ приватного права і підприємництва імені акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Київ–Івано-Франківськ, 2020. С. 48–52.*
12. Ломакіна, О. Новели правового регулювання діяльності акціонерних товариств в Україні. *Інновації в суднобудуванні та океанотехніці: XIV Міжнародна науково-технічна конференція: матеріали*. Миколаїв: НУК, 2023. С. 621–624.
13. П'янов, С., Жорнокуй, В. Запровадження в обов'язковому порядку посади корпоративний секретар в акціонерних товариствах: аналіз потенційних проблем. *Проблеми цивільного права та процесу: тези доповідей учасників науково-практичної конференції, присвяченої 99-й річниці від дня народження О. А. Пушкіна (м. Вінниця, 24 травня 2024 р.)*. С. 374–378.
14. П'янов, С., Кириченко, Ю. Проведення загальних зборів акціонерів в умовах воєнного стану. *Правові реалії сьогодення: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції*, 15 травня 2024 р. Харків: Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, 2024. С. 179–186. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/32947>
15. Сіщук, Л. Управління підприємницькими товариствами в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 10/2022. С. 273–276. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-10/65>

16. Стеценко, Б., Бабяк, Н., Гапонюк, М. Інноваційно-знаннєві координати розвитку сучасного фінансового ринку. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. № 4. С. 184–188. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-4-30>
17. Тимошенко, Н. Стратегічні напрями розвитку фондового ринку України. *Економіка та суспільство*. 2023. (53). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-11>
18. Третьякова, О. В., Харабара, В. М., Грешко, Р. І. Фондовий ринок України: особливості функціонування в сучасних умовах. *Економіка та держава*. 2020. № 5. С. 103–107. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.5.103
19. Щербина, С. Типові корпоративні права учасників акціонерного товариства. *Правова позиція*. 2023. № 2. С. 70–73. DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2023-2.14>
20. Щока, С. Права акціонерів в Україні: деякі механізми захисту та корпоративні відносини. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. Том 2, № 85. С. 68–72. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.85.2.9>